

bus, ut in libro secundo tractatum est. Nihilominus tamen certum est, non hoc tantum modo fieri posse et nunc fieri religiosum statum; quin potius secundum præsentem Ecclesiæ morem frequentius fieri religiosum statum cum vinculo, dicto modo indissolubili; ideoque in alio sensu superest quæstio, an sit possibile constitui etiam statum illum per talem traditionem et acceptationem, quæ ex se et natura sua inducat vinculum indissolubile, et consequenter an de facto professio solemnitas ita fiat.

12. *In quo sensu dicatur professio indissolubilis jure ecclesiastico, et simul naturali. — Cur prælatus religionis non possit dispensare in professione cum subdito. —* Pro cujus resolutione est ulterius considerandum, sæpe ac frequentius contingere, ut forma contractus, et modus ac intentio contrahendi humano jure instituta sit, et nihilominus contractus semel factus natura sua inducat talem vel talem obligationem, vel effectum magis vel minus permanentem; ut, verbi gratia, si lex statuat ut acceptans semel Episcopatum, vel aliud munus, non possit illud sua auctoritate et libertate renuntiare, vel ut qui acceptavit hæreditatem, non possit illam repudiare; tunc quod ille contractus sub tali modo et onere accipiatur, ex humana est institutione, et nihilominus contractus sub tali intentione factus inducit tale onus natura sua, quia non solum ex civili, sed maxime ex naturali obligatione ad illam servandam cogit. Ad eum modum quo votum vel promissio est obligatio humana mera voluntate inducta, semel tamen posita ex natura sua talem obligationem inducit. Sic ergo illa professio solemnitas dici potest habere indissolubilitatem a jure ecclesiastico, quatenus, quod tali modo fiat, ex Ecclesiæ institutione introductum est, ut constat, tum quia poterat non ita fieri, si Ecclesiæ nollet; tum quia fortasse antea ita fiebat, et postea alia forma profitendi introducta est. Tum etiam quia illa indissolubilitas omnino pendet ex modo et intentione acceptationis, quæ per auctoritatem Ecclesiæ fit nomine Dei; hic autem modus ab ipsa Ecclesia præscribitur et determinatur; ergo talis modus contrahendi in jus ecclesiasticum resolvitur; et nihilominus professio sic facta recte dici potest inducere vinculum indissolubile per voluntatem contrahentium; tum quia et religiosus sic se tradens omnino se privat potestate retractandi tale pactum, vel talem donationem, quia ex parte sua totum jus suum

absolute transfert in Deum, et religio ex vi institutionis suæ ita acceptat, ut absolutum dominium, vel quasi dominium talis personæ, Deo principaliter et sibi ministerialiter, ut sic dicam, acquirat; et ideo ex vi talis acceptationis illum amplius retractare non valeat, quia nec suo nomine potest, nam jus transivit specialiter in Deum, nec etiam nomine Dei, quia non est ad hoc ministerium constitutus prælatus, vel religio, sed pertinet ad vicarium Dei, qui altiore potestate habeat dispensandi bona, seu jura Deo specialiter acquisita.

13. Et juxta hæc facilis redditur ratio, quæ circa secundam assertionem quærebatur, cur, scilicet, non possit prælatus religiosus incorrigibilem religiosum sic professum ita dimittere, ut ipsum statum religiosi, et regularitatem, et quasi characterem ejus (ut Navarrus loquitur) illi auferat. Hoc enim non tribuitur sufficienter prohibitioni humanæ, tum quia aliter Pontifex id facere posset saltem valide, quamvis illicite, sicut faceret tollendo vel dispensando sine causa in votorum solemnitate; de quo tamen major est ratio, nam solemnitas voti est tantum de jure humano, ut ostensum est, professio vero seu traditio solemnitas etsi juxta conditiones jure humano constitutas emittatur, illis tamen positus jure naturali manet irrevocabilis, etiam per Summum Pontificem, nisi per dispensationem, quando justa intervenit causa; tum etiam quia posset contrarium lege humana induci, quod certe non potest nisi mutando modum acceptationis et contractus, qui modo in professione solemnitas datur. Tum denique quia involvit repugnantiam, quod acceptatio sit omnino absoluta, et quod refineatur potestas ejiciendi religiosum, privando illum tali statu, quia in hoc secundo involvitur conditio opposita absolutæ acceptationi. Unde etiam sequeretur talia vota, quæ supponuntur esse solemnitas, inducere conditionem repugnantem solemnitati votorum, juxta dicta in libro secundo. Accedit denique quod, juxta consensum omnium Theologorum et jurisperitorum, votum solemnitas, vel per nullum hominem auferri potest, vel non nisi per dispensationem; prælati autem religionum cum puniunt incorrigibiles religiosos, ejiciendo illos, non exercent voluntariam jurisdictionem, qualis in dispensando exercetur, sed exercent jurisdictionem involuntariam et cogentem per pœnam; ergo non potest extendi ad ablationem votorum solemnitas, et consequenter nec vinculi religiosi, sine quo illa vota non subsistunt.

14. Tandem ex dictis facile est utriusque partis argumenta dissolvere: cum ipsi modi dicendi supra explicati contrarii non sint, etiam eorum fundamenta non concludunt contraria, sed diversa.

CAPUT XVI.

UTRUM PROFESSIO SIT VINCULUM OMNINO INDISPENSABILE, ETIAM PER POTESTATEM PONTIFICIS.

1. *Proponitur sententia D. Thomæ, negantis posse Pontificem dispensare in professione. —* Hæc quæstio tractari solet de voto solemniti, et in particulari, et specialiter de voto continentie; sed quia in singulis votis solemnibus infra a nobis tractanda est, quia in unoquoque habet suam facultatem, ideo de ipsa professione præcipue ratione traditionis et emancipationis ad obsequium Dei, et consequenter de voto solemniti, ut sic præcise ex vi solemnitatis, tractanda est, quoniam hinc pendet resolutio omnium dictarum quæstionum. Est ergo in hac re celebris sententia D. Thomæ, asserentis professionem esse omnino indispensabilem, nec posse Pontificem ex monacho facere non monachum; quod tanta asseveratione affirmat, ut præter suam consuetudinem dicat, *Papam non posse facere, quod ille, qui est professus religionem, non sit religiosus, licet quidam juriste ignoranter contrarium dicant*, 2. 2, q. 188, art. 11. Ejus sententiam secutus est Capreol., in 4, d. 33, quæstione unica, ad argumenta Scoti et Durandi contra secundam conclusionem; et Sylvest., *Votum*, 4, q. 3; Tabiena, verb. *Dispensatio*, § 7; Abulens., n. 30, q. 109, ubi quosdam antiquos Canonistas pro hac sententia refert; late Soto, lib. 7 de Justit., q. 4, art. 2, et in 4, dist. 38, q. 2, art. 2, ubi pro eadem refert gloss. in c. *Cum ad monasterium*, de Statu monach., et in c. 1, de Voto; et Altisiodorens., lib. 3 Sum., tract. 22, c. 1, q. 2. Sed, licet verum sit ex opinione illorum posse hoc inferri a fortiori, tamen illi non hoc solum asserunt, sed in universum votum perpetuum dispensari non posse, quorum sententiam in hac parte reprehendit D. Thomas, et merito, quia improbabilis est. Unde ex illa non potest huic opinioni, quam tractamus, auctoritas conciliari; sed potius ex illa potest argumentum sumi a contrario sensu. Nam illi auctores intellexerunt nihil esse in voto solemniti, quatenus tale est, sed solam perpetuitatem, quæ illi

cum voto simplici continentie communis est. Unde si ex perpetuitate non est indispensable, capax erit dispensationis; et eodem fere modo procedit in hac quæstione Albertus Magnus, in 4, dist. 35, art. 16; nam aliud generalius principium constituit, scilicet, votum perpetuum nunquam posse ita dispensari, ut liceat actus illi contrarius, qui per votum promissus fuerat; unde etiam in voto temporalis non videtur admittere dispensationem, sed commutationem in melius, quam etiam putat fieri non posse in voto perpetuo; quæ omnia plane falsa sunt. D. etiam Bonaventura, in 4, dist. 38, quæstione ultima, generaliter negat posse Papam dispensare in votis, sed solum declarare an obliget necne; vel an in particulari casu sit majus obsequium Dei servare votum, quam non servare. Atque hoc modo de dispensatione loquendo, sub problemate relinquit an habeat locum in professione, quod etiam dicit de voto simplici continentie. Almainus autem, in tractatu de Auctoritate Ecclesiæ, c. 3, licet non admittat dispensationem voti, nisi per modum interpretationis, concedit in aliquo casu posse habere locum hujusmodi interpretationem circa votum solemnitas, seu religiosum statum.

2. D. Thomas primo fundat suam sententiam in verbis Innocentii Papæ, in cap. *Cum ad monasterium*, de Statu monach.: *Abdicatio proprietatis, sicut et custodia castitatis, adeo est annexa regulæ monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere*. In quibus verbis aperte dicit Pontifex se non posse dispensare in actibus contrariis his votis; ergo multo minus poterit dispensare omnino auferendo aliquod ex his votis; ergo multo minus poterit dispensare in tota professione, statum per illam acquisitum auferendo. Secundo argumentatur ratione, quia non potest Pontifex facere ut res semel consecrata ad divinos usus, permanens in esse suo, non maneat consecrata; sed per professionem consecratur religiosus divino cultui, ita ut esse religiosus nihil aliud sit quam esse consecratum Deo; ergo non potest Papa efficere ut persona semel religiosa per professionem, quamdiu vivit, non sit religiosa. Major habetur imprimis ex illo Levit. ult.: *Illud, quod semel sanctificatum est Domino, non potest in alios usus commutari*. Unde sumpta videtur illa regula juris 51, in 6: *Semel Deo dicatum non est ad usus humanos ulterius transferendum*. Idem patet inductione, nam calix semel consecratus, quamdiu est, non

potest non esse consecratus. Item, crux illa, quæ semel fuit sanctificata per contactum corporis Christi, non potest non retinere semper illam sanctificationem. Ratio autem a priori esse videtur, quia hæc consecratio intrinsece oritur ex quadam actione, quæ jam præterit; et ideo relinquit consecrationem indelebilem, proinde ac si characterem immutabilem impressisset; nam illa habitudo ad actionem præteritam, seu denominatio ab illa relicta, magis indelebilis videtur quam quælibet impressa qualitas; nam hæc quatenus in præsentia manet, auferri potest aliquo modo; illa vero quatenus consistit in habitudine ad actionem præteritam, non magis potest non esse, quam actio præterita potest non fuisse, postquam facta est.

3. Unde non videtur referre ad vim hujus rationis, quod Cajetanus et alii respondent, benedictionem non esse de essentia professionis; nam D. Thomas (ut credendum est in re tam clara) non facit vim in hoc, quod benedictio fiat per orationes, aut per aspersionem aquæ benedictæ, signum crucis, vel alias similes cæremonias; nam per se evidens est has non pertinere ad substantiam professionis, ut in professione tacita constat, et ex hactenus dictis de substantia professionis manifestum est, et sumi etiam potest ex multis juribus, de Regular., et de Convers. conjugatorum; ac denique etiam Soto, cum Cajetano advertunt in sua religione prius fieri professionem, postea sequi benedictionem. Consecrationem ergo vocavit D. Thomas ipsam emancipationem, per quam talis persona divino cultui consecratur, quæ fit traditione ipsa, et dedicatione talis personæ ad divinum cultum, quæ, eo ipso quod semel facta est, irrevocabilis esse videtur. Unde Soto supra tertiam rationem adjungit, quam putat esse eandem cum præcedenti, quia religiosus constituitur per actualem traditionem, per quam persona in alterius, scilicet religionis, potestatem et professionem traditur; sed qui sic traditur in alterius dominium, non potest illi subtrahi sine injuria ejus, sed traditio manet perpetua et irrevocabilis; ergo hujusmodi est religiosa professio. Quam rationem confirmat idem auctor illo exemplo D. Matthæi, qui nefas putavit permittere Iphigeniam, quæ jam Christo consecrata et desponsata fuerat, regi mortali dari in sponsam, quamvis dimidium regni illi offerret.

4. Quarto argumentor, quia Summus Pontifex non potest dispensare in divino jure, ut

omnes supponimus; sed professio religiosa ejusque obligatio est de jure divino, quod a nobis in superioribus ostensum est. Quamvis enim modus profitendi in particulari sub hac vel illa regula, vel sub hujus vel illius potestate, sit de jure ecclesiastico, tamen substantia ipsius professionis de jure divino est; ergo. Quinto confirmatur, quia professio religiosa dissolvit matrimonium ratum, non consummatum; ergo id facit virtute divini juris, nam jus humanum non potest dissolvere vinculum matrimonii, quod est ex jure divino ac naturali; ergo ex eodem divino jure est hoc vinculum strictius et indissolubilius quam sit vinculum matrimonii; sed hoc indispensabile est per potestatem humanam; ergo et illud. Alias, contingere posset ut aliqua femina duobus viris, utroque superstiti, et e contrario unus vir duabus feminis, licite et valide successive in matrimonium daretur; ut si prius cum una contraxit non consummando matrimonium, et postea religionem professus est, ac deinde dispensatus, et tandem matrimonium cum alia contraxit; hoc autem absurdum videtur; sic enim (aiunt aliqui) haberet simul quis duas uxores viventes, vel una mulier duos maritos, quod absurdum est. Tandem confirmari solet, quia Papa non potest dispensare in matrimonio consummato; de cet autem, sicut est in Ecclesia aliquod vinculum carnale, quod postquam plene consummatum est, omnino est indispensabile, ita etiam sit aliquod spirituale vinculum cum Deo omnino indispensabile et immutabile; hoc autem nullum potest esse majus nec magis consummatum, quam sit in professione religiosa, quæ non indiget alia consummatione, quia ipsummet vinculum includit spirituale actum, ratione cujus, qui adhæret Deo, unus spiritus fit cum ipso; in carnali autem matrimonio vir et uxor non fiunt una caro usque ad usum.

5. *Communior sententia docet posse Summum Pontificem dispensare in professione.* — Dicendum nihilominus est primo Summum Pontificem posse dispensare in professione religiosa, atque adeo efficere ut qui hactenus fuit religiosus professus, amplius jam religiosus non sit. Hæc est sententia multo communior quam præcedens, tenent enim illam quamplures Theologi. Et imprimis tenuit illam D. Thomas, in 4, dist. 38, quæst. 1, art. 4, quæstiuncula 1, ad 3; et ex Thomistis sequitur eum Cajet. 2. 2, quæst. 88, art. 7 et 11; Palud. ibi, quæstione quarta, art. 4,

concl. 11.; Antonin. 3p., tit. 16, c. 1, § 10, et tit. 22, c. 7, casu 12, ubi varios pro hac sententia refert. Idem Hervæus, Quodlib. 11, q. 3; Ferrar. etiam, 3 cont. Gent., c. 124, in fin., hanc sententiam admittit ut probabilem; existimat tamen illam dispensationem solum esse per modum declarationis, quod in universum de omnibus votis affirmat. Eandem opinionem sequitur Petrus Sot., lect. 5, de Matrimonio, in fin., ubi prudenter ait, necessaria et legitima causa interveniente, non esse facile in his auctoritatem dispensandi restringendam. Eandem opinionem significat Ledesm., in 4, 2 p., q. 69, art. 7, in fine. Tenent eandem fere alii Theologi in 4, d. 38; Scot. q. 2; Durand., q. 2; Richard., art. 9, q. 4; Major, q. 14; Supplem., quæstione prima, art. 5, dub. pen., et ibidem Palat. Idem sentit Medin., c. de Confess., quæst. de Dispensat. confess.; Angel., verb. *Votum*, 4, n. 5; Angles, art. 8, de Voto, difficult. 2; late Medin., lib. 5, de Contin. sacerdot. Accedunt communiter nostri Theologi: Tolet., lib. 4, c. 18, numero quinto; Henr., lib. 12 de Matrim., c. 5, num. 7; Valent., 2. 2, disp. 6, quæst. 6, punct. 7; Azor, tomo primo, libro duodecimo, Inst. moral., c. 7, q. 1; Emman. Sa, verbo *Voti irritatio, dispensatio*, etc. n. 13; Sanchez, lib. 8 de Matrim., disp. 7, n. 7; Less., lib. 2, c. 40, n. 141. Præterea tenent hanc sententiam communiter doctores utriusque juris, Innocent., Joann. Andr., Hostiens., Panorm., et alii, in c. *Cum ad monasterium*, de Statu monach.; Turrecrem., in cap. *de Illo clerico*, 32 d.; Felin., in c. *Si quando*, de Rescriptis, ubi plures refert, quos etiam ex parte commendat et sequitur Covar., in c. 2, de Testam., n. 10; Gregor. Lopez, in libro secundo, tit. 7, partit. 1, ubi adducit Bald., in leg. *Si pater*, § ult., ff. de Adoptionib., cum aliis. Idem repetit tit. 8, l. 4; idem tenet Matienso, in lib. 5 Recopil., tit. 7, l. 1, Gloss. 1, n. 20; Anton. Gom., l. 40 Taur., n. 66, ubi alios plures juristas referunt. Ac denique idem tenet Navarr. in Summ., c. 12, n. 75, et in Comment. 2 de Regul., 35, et sæpe alias.

6. *Confirmant primo raris exemplis.* — Confirmatur ex dispensatione matrimonii rati. — Ad hanc sententiam confirmandam afferunt multa exempla, et antiqua, et moderna plurimorum Pontificum, qui cum religiosi professis dispensarunt. Nam imprimis in religionibus militaribus dispensatum est, ut possint matrimonium contrahere; et cum reli-

gione sancti Joannis idem fieri posset non solum antecedenter pro his, qui in futurum illam professi fuerint, sed etiam consequenter, id est, cum jam professis solemniter dispensando, ut Soto supra concedit, licet. mea sententia, non satis consequenter. Deinde Matienso supra, ex Anchar., consil. 339, n. 2, ad fin., refert dispensatum esse cum Ramiro, monacho et sacerdote, ex stirpe regum Aragoniæ, propter defectum successoris, ut monasterium relinqueret, et uxorem duceret, ex eaque habuisse filium, qui successit in regno. Et idem exemplum esse videtur, quod adducit Palud. supra. Refert etiam Surius, tom. 1, ex Bernardo Justiniano, in Vita S. Laurentii Justiniani, c. 1, Alexandrum III dispensasse cum quodam adolescente monacho, Nicolao nominato, Veneto, de familia Justinianorum, ut uxorem duceret ad familiam illam bello pene extinctam excitandam. Item, ne hoc singulare videatur, refert ibidem eundem Alexandrum III dispensasse cum Constantia, Guilielmi Siciliæ regis filia monacha, ut nuberet Imperatori Henrico, Friderici Barbarossæ filio, ad sobolem Guilielmi patris excitandam. Idemque factum esse videtur, quod Cajetanus refert dict. articulo 11, quamvis differat, quia Constantiam illam dicit fuisse filiam Rogerii Regis, et non ab Alexandro, sed a Cœlestino III dispensatam. Casimirum item Regem Poloniæ, D. Benedicti monachum jam professum, dispensatione Summi Pontificis uxorem duxisse. Denique nostris etiam temporibus aliquando hoc factum esse dicitur. Faciunt etiam ad hoc dispensationes in matrimonio rato, quas constat aliquando esse concessas; et ego vidi Bullam Gregorii XIII hujusmodi dispensationem continentem; et tamen fere omnes auctores conveniunt, si matrimonium ratum dispensabile est, multo magis professionem. Neque hoc argumentum ab effectu parvipendendum est; non est enim verisimile Pontifices doctissimos et pios temere usos fuisse sua potestate in re tam gravi; sed ad minimum existimasse hanc partem probabilissimam, ac fere certam, maxime cum hic non solum tractetur an hoc liceat, sed etiam an factum teneat. In quo genere quæstionum aut dubitationum, oportet semper in operando sequi id quod tutius, atque adeo quod probabilius est.

7. *Confirmant secundo ratione dicti auctores hanc sententiam.* — Secundo solet pro fundamento principali hujus sententiæ afferri,

quod voti solemnitas Ecclesiae institutione introducta est, ut dixit Bonifacius VIII. in c. unico, de Voto, in 6, et confirmavit Gregorius XIII in Constit. *Ascendente Domino*, in confirmationem Instituti Societatis edita; nam Summus Pontifex potest dispensare in quacumque Ecclesiastica constitutione; ergo etiam potest dispensare in voto solemnium. Quod fundamentum aliqui putant esse tam certum, et evidens quoad illationem, ut existiment jam non posse sine errore in fide contrariam opinionem defendi; sed de gradu certitudinis et probabilitatis nostrae sententiae infra dicam.

8. *Responsio adversariorum.* — Adversarii ergo respondent Pontifices illos non potuisse loqui de substantiali solemnitate voti, nam haec in ipsa traditione posita est, quam esse ex divino jure supra a nobis est ostensum; et ex illa sequuntur effectus proprii voti solemnium; dicunt ergo Pontifices loqui de modo acceptandi talem traditionem, vel approbandi religionem, in qua vota solemnium fiant, nam hoc est ex constitutione Ecclesiae. Posita autem approbatione Ecclesiae, vinculum ipsum professionis ex divino jure existit. Sicut constituitur modum et solemnitatem necessariam ut contractus matrimonii valide fiat, per Ecclesiae constitutionem definitur potuit; nihilominus tamen vinculum matrimonii sic factum divino jure tenuit; sic ergo sufficienter exponi putant dictum illorum Pontificum. Quam expositionem necessariam existimant, quia alias sequeretur non solum posse Papam dispensare in voto solemnium, sed etiam dispensationem futuram esse validam, etiam sine causa datam, quia dispensatio in jure humano valida est; consequens autem est absurdum, et contra auctores etiam nostrae sententiae, qui non solum causam, sed gravissimam, et ad commune bonum necessariam requirunt.

9. Ut autem et veritas assumptae propositionis, et mens Pontificum, et vis illationis, et certitudo doctrinae, et solutio omnium difficultatum perspicue intelligatur, quamvis multa de hac voti solemnitate in superioribus dixerim, hic adverte aliud esse loqui de statu ipso religionis, et de traditione, ac votis quae in eo fiunt, quantum ad substantiam et obligationem intrinsecam eorum; aliud vero de peculiari solemnitate hujus professionis quoad hunc effectum inhabilitandi personam ad matrimonium subsequens. Quoad illud prius omnes convenimus esse de jure divino, prout

statim magis explicabitur. De secundo autem est controversia, nam quidam dicunt illum effectum de jure divino esse conjunctum priori statui; alii vero solum de jure Ecclesiastico esse adjunctum. Et quamvis nonnulli defensores nostrae sententiae in praesenti quaestione existiment, ad illam tuendam, necessarium esse dicere illum effectum adjunctum esse professioni de jure Ecclesiastico, ego vero existimo non esse necessarium; sed quamvis esset annexum jure divino, adhuc esse locum dispensationi, ut statim declarabo. Quamvis alioqui verum censeam illum jure Ecclesiastico esse adjunctum, et hanc fuisse intentionem dictorum Pontificum, ut supra tetigi, et infra in propria disputatione iterum dicam.

10. *Status religiosus quomodo sit de jure divino.* — Rursus adverte dupliciter aliquid esse de jure divino, scilicet vel naturali, vel positivo; item hoc posteriori modo aliquid esse de jure divino, vel instituite tantum, vel etiam praecipiente. Hoc posteriori modo, est de jure divino confessio, quia et instituta et praecipiente est a Christo. Priori autem modo est (exempli gratia) Extrema-UNCTIO, quia instituta est a Christo, forte vero non praecipiente. Item id quod est de jure divino quoad institutionem, licet sit ex illo jure quoad substantiam, saepe recipit modum et determinationem per Ecclesiam; ut quod consecratio fiat in pane, institutio divina est; quod autem ille panis sit fermentatus, vel azymus, Ecclesiae determinatio est. In praesenti ergo institutio religiosi status per traditionem et tria vota, de jure divino est, non vero quoad aliquod praecipitum positivum, quia neque usus seu exercitium talis status sub praecipito est, neque etiam post assumptum illum statum, jus divinum positivum nihil circa illum praecipit, sed relinquit illum naturali obligationi quae ex illo nascitur, tam quoad durationem ejus, quam quoad observationem. Explicatur breviter, nam Christus Dominus instituit et probavit hunc modum vivendi tanquam aptum ad acquirendam perfectionem, non tamen praecipit illum assumere, neque supposita professione ejus, speciale praecipitum positivum posuit perseverandi in illo statu assumpto, sed hoc naturali obligationi quae ex ipso statu sequitur, relinquit; sicut non oportet positivum praecipitum dare de observandis votis quae in eo fiunt, quia hoc naturale praecipitum est. Unde quoties in Scriptura haec obligatio proponitur, non additur positivum

praecipitum, sed naturale jus intimatur. Et simili modo (huc enim haec omnia tendunt) non praecipit Christus speciali praecipito positivo hunc statum semel assumptum esse omnino immutabilem, nec vetat specialiter dispensationem ejus; sed hoc etiam naturae ipsius rei relinquit, quatenus cum illa habet vel non habet repugnantiam. Denique nullum etiam speciale modum circa talem statum determinavit; neque etiam aliquam proprietatem vel effectum illi adjunxit, praeter id quod ex ipsa rei natura intrinsece sequitur. Quae omnia existimo non negari ab auctoribus etiam prioris sententiae, quia nullum tale Christi praecipitum positivum, neque alius modus divini juris ostendi potest in hoc negotio, nec ex Evangelio, nec ex decretis Pontificum aut Conciliorum, neque ex sanctis Patribus aut traditione, neque ex ulla ratione aut necessitate, cum ea, quae explicuimus, sufficiant ad omnem perfectionem omnemque usum hujus status. Maxime quia in lege Evangelica nulla sunt praecipita positiva divina, praeter ea quae ad fidem aut sacramenta cum Missae sacrificio spectant, ut ex materia de legibus suppono.

11. Ex his ergo principiis infero primo, fundamentum praecipuum nostrae sententiae ita esse formandum: professio religiosa non est indispensabilis ex eo praecipite quod a jure divino habet, et quidquid illi additum est ex constitutione Ecclesiae dispensabile est; ergo simpliciter potest Summus Pontifex in ea dispensare. Consequentia haec fundatur in illa universalissima potestate: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis*, et: *Pasce oves meas*. Nam inde habetur, quidquid, vel natura sua insolubile non est per publicam potestatem, et ab ipso Christo non est prohibitum solvi, per potestatem Petro datam solvi posse, quia ab illa universali Christi locutione non excipere possumus, nisi quod vel natura sua exceptum est, vel Christus ipse exceptit. Imo addo, quia ad praesentem causam referre poterit, quando res fuerit dubia, et exceptione non constiterit, pro Petri potestate praesumendum esse, tum quia in dubiis melior est conditio possidentis, praesertim superioris; tum etiam quia concessio principis amplissime amplianda est, maxime quando verba ejus sunt amplissima. Minor, ut per se nota, supponitur ex materia de legibus, et de potestate Ecclesiae.

12. Major autem, in qua est difficultas, probatur, quia imprimis hic status non est im-

mutabilis per dispensationem ex speciali praecipito positivo divino, addito institutioni seu approbationi talis status, ut jam dictum est; nec etiam sequitur intrinsece ex natura talis status, quod sit indispensabilis; ergo nullo titulo indispensabilis est. Minor probatur, quia omnis contractus humanus, et omne vinculum obligationis inter homines, quod mutuo consensu perficitur, praecipite stando in ratione vinculi, non est ita indissolubile natura sua, quin saltem per potestatem publicam, et maxime supernaturaliter concessam, ex justa causa dissolvi possit; sed vinculum professionis per contractum humanum, et per mutuum consensum contrahitur, nihilque habet speciale, ob quod ab illo generali principio eximatur; ergo. Major probatur inductione in omnibus humanis contractibus. Solum instari potest in matrimonio consummato; ad illud tamen excludendum addidi, *praecipite stando in ratione vinculi*, quia illa immutabilitas non nascitur ex praecipite vinculi obligatione, sed adjuncto usu, quo specialiter firmatum est vinculum, et jus acquisitum vel proli generandae, vel naturae propagandae, ut non disputem modo an illa omnimoda indissolubilitas sit ex sola rei natura, vel ex speciali prohibitione divina.

13. Instari etiam potest illa propositio in matrimonio rato, non consummato. Verumtamen ego existimo falsam esse exceptionem; nam verius censeo tale vinculum posse dissolvi per potestatem publicam, saltem supernaturalem. Addo propterea etiam si illa exceptio admittatur, non sequi idem esse dicendum de vinculo professionis, quia in matrimonio rato, si in illo esset talis proprietas, non esset ex sola mutua obligatione conjugum inter se, nam supra hoc jus facultatem habere posset potestas publica. In vinculo autem professionis, neque habet locum haec ratio, neque alia similis, vel proportionalis ob quam illa indispensabilitas intrinsece oriatur ex natura talis vinculi professionis, ut in minori propositione dicebamus.

14. At vero hinc potest sumi occasio respondendi negando praedictam minorem; dicitur enim in hoc contractu professionis intervenire specialem causam indispensabilitatis, quia per illum non tantum homini, sed principaliter Deo per hominem jus acquiritur, quod per hominem auferri non potest. Verumtamen haec responsio ad summum concludit professionem esse indispensabilem per

potestatem mere humanam, non tamen esse indispensabilem per potestatem supernaturaliter a Deo concessam, ad eum modum quo dixit Innocentius III, in cap. *Inter corporalia*, de Transl. Episcop. : *Non humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontificis, quem constat esse Vicarium Jesu Christi, Episcopus ab Ecclesia removetur.* Sic ergo, quamvis per spirituale vinculum professionis jus aliquod sit ipsi Deo acquisitum, nihilominus per vicarium suum, cui dispensationem jurium, et bonorum suorum specialiter commisit, poterit dispensari.

15. *Confirmatur non repugnare hanc dispensationem propter jus acquisitum religioni per professionem.* — Unde confirmatur hæc ratio retorquendo aliam, quam ex natura traditionis Soto colligebat, scilicet, quia per traditionem persona transfertur sub dominium alterius, a quo sine injuria subtrahi non potest per dispensationem; aut enim dispensatio in professione esset injusta propter jus religioni acquisitum, quo ipsa privatur, aut propter jus Deo acquisitum, quod ei subtrahitur; neutra autem ratio est ullius momenti, ut propterea censeatur indispensabilis professio; ergo. Probatur minor quoad priorem de jure religionis: primo, quia Summus Pontifex est etiam summus prælatus ejusdemque religionis, et ex hac parte habet facultatem dispensandi, quantum ad id quod ad religionem spectat, id est, cedendi juri illius propter justam et rationabilem causam; nam tota religio potest hoc modo cedere juri suo, et supra ex Navarro referabamus aliquando id facere, ut a se omnino expellat putridum membrum et religiosum incorrigibilem; ergo multo magis poterit Summus Pontifex id facere propter bonum commune, vel causam quæ ad illud pertineat. Secundo, non solum Pontifex est supremus prælatus religionis quoad potestatem illam dominativam, quæ ex vi professionis comparatur religioni, sed etiam quoad supremam jurisdictionem a Christo illi datam super totam Ecclesiam, ratione cujus est supremus dispensator omnium Ecclesiasticorum bonorum et jurium, inter quæ hoc genus religioni acquisitum in talem personam computatur; ergo per hanc etiam potestatem potest sine injuria religionis dare illam tali personæ, propter bonum commune.

16. Tertio, confirmatur exemplis, nam hæc

ratione potest, ut ait Innocentius III supra, privare Ecclesiam aliquam suo Episcopo, et transferre in aliam Ecclesiam, vel in aliud munus, quamvis aliquod jus esset acquisitum Ecclesiæ in suum Episcopum. Potest etiam dispensare cum religioso, ut transeat ad religionem laxiorem; per quam dispensationem non minus privatur religio jure sibi acquisito in religiosum, quam si omnino transiret ad statum secularem. Ex quo obiter infero, ad hanc dispensationem, si ex hoc solo capite consideretur, non esse necessariam causam publicam, aut communis boni, sed sufficere majus bonum ipsius particularis personæ, nam propter illud solet non difficile concedi transitus ad laxiorem religionem. Et ratio a priori est, quia jus illud, quod religioni acquiritur, non est proprium et rigorosum dominium ad propriam utilitatem ordinatum, sed magis ad bonum ipsiusmet religiosi, et ad obsequium Dei, et ideo propter hos fines facile potest per Pontificis potestatem auferri et mutari.

17. *De oblati religioni, potest Papa dispensare.* — Ultimum exemplum afferre possumus, de his qui dicuntur oblatis religioni; nam illi se donant religioni, et efficiuntur quasi servi illius, adeo ut ob hanc causam dixerit glossa, in c. *Ut lex*, 27, q. 1, illos non posse transire ad aliam religionem, etiam strictiorem, sicut supra de servis diximus, de cujus dicti veritate non disputo; illud solum indubitatum censeo, acquirere scilicet religionem peculiare jus, et quoddam genus domini in hujusmodi oblatum, ut affirmant Panormitanus et alii, in c. *Ut privilegia*, de Privileg.; Sylvest., verb. *Oblatus*; et nihilominus certum est Pontificem posse cum hujusmodi oblato dispensare, liberando illum ab omni obligatione ad talem religionem. Quod argumentum non afferimus ut unum vinculum cum alio comparemus, fortius enim est vinculum professionis quam oblationis, ut ex communi sententia dixit Navarr., consil. 27, de Voto, et per se satis constat; sed solum ut explicemus posse interdum Pontificem sine injuria religionis dispensare, privando illam aliquo jure sibi acquisito, atque adeo ex hoc capite non repugnare quin in professione dispenset, nam magis vel minus quoad hoc non variant potestatem. Et fortasse ex parte religionis non est minus jus acquisitum in oblatum quam in professum, quamvis in ordine ad Deum sit multo majus professionis vinculum.

18. *Probatur non repugnare hanc dispensationem propter jus Deo acquisitum per professionem.* — Superest ergo ut alteram partem probemus, scilicet, non repugnare hanc dispensationem propter jus Deo acquisitum per professionem, vel (quod perinde est) quia jus acquisitum religioni totum est in ordine ad Deum; hoc autem jam fere probatum est, eo quod Deus vices suas commisit Pontifici circa omnia bona sua. Unde sicut ipse Deus, tanquam supremus dominus, potest cedere huic juri sibi acquisito, ita Pontifex, non ut dominus, sed ut dispensator, potest illud remittere; et hoc est in professione dispensare. Confirmatur et declaratur ex dictis supra in dispensatione in voto simplici, quia non minus est de jure divino quam professio religiosa, quia etiam jus divinum illud approbat et consulit; Christus enim et Paulus simpliciter virginitatem, et ejus promissionem seu obligationem consulunt, sive in statu religionis, sive extra illum, et posito illo voto, etiam ex jure divino obligat, et per illud aliquod jus Deo acquiritur, propter promissionem illi factam, et nihilominus est in Pontifice, ut Dei Vicario, potestas remittendi hoc jus, et ita dispensandi in illo voto; cur ergo non habeat etiam potestatem dispensandi jus illud acquisitum Deo per traditionem religiosam, qualecumque illud sit? Nulla enim major repugnantia assignari potest; sicut enim nullus potest rem alicui donatam donanti reddere, nisi ipsemet qui illam dono accepit, vel qui ab illo potestatem habuerit, ita nullus potest remittere promissionem alicui factam, nisi ipsemet cui facta est, vel qui ab eo habuerit potestatem; cum illa autem utrumque fieri potest: ita ergo in præsentem dicendum est. Neque afferri potest firmum principium ex quo colligatur Christum dedisse Vicario suo potestatem ad remittendas promissiones sibi factas, et non traditiones ex causa proportionata. Imo nec congruentia sufficiens adduci potest, cur conveniens fuerit unam potestatem dare et non aliam, cum etiam post traditionem factam res humanæ mutari possint, et causa sufficiens offerri, ut propter majus Dei obsequium, et aliquod commune bonum, illud jus Deo acquisitum remittatur. Denique juvat ad hoc explicandum, quod etiam per peccatum acquiritur Deo jus ad vindicandam injuriam sibi factam, et nihilominus intelligitur Christus per illam universalem concessionem dedisse Vicario suo potestatem remittendi hoc jus per indulgentias; ergo signum

est hanc potestatem extendi ad ea, quæ respiciunt jus ipsum divinum resultans ex aliqua hominis actione; sed tale est jus, quod ex professione oritur; ergo nihil obstat quominus per hanc potestatem dispensabile sit.

CAPUT XVII.

SOLVUNTUR DIFFICULTATES PRO OPPOSITA SENTENTIA, ET EXPLICATUR IN QUO SENSU DICATUR HÆC SOLEMNITAS VOTI A SUMMIS PONTIFICIBUS DE JURE ECCLESIASTICO.

1. Ratio supra posita et explicata videtur mihi esse fundamentum hujus assertionis, et revera sufficiens; magis tamen consummabitur responsionibus argumentorum; nam in hac materia sufficiens ratio asserendi potestatem dispensandi, est non ostendi repugnantiam nec exceptionem ab universali Christi concessione; in hoc enim suo modo, et per quamdam participationem imitatur potestas Petri potentiam Dei, de qua dicimus posse quidquid non repugnat; ita enim illa potest quidquid non repugnat in ratione objecti dispensabilis, quod de professione ostendimus, et clarius fiet solutionibus argumentorum. Prius tamen oportet ex dictis colligere vim illius rationis sumptæ ex illo principio, quod solemnitas voti est de jure Ecclesiastico, et declarare quo sensu id dictum sit a Pontificibus, cum dixerimus statum religiosum esse de jure divino modo explicato. Certum autem videtur Bonifacium Papam locutum fuisse de solemnitate voti quoad vim inhabilitandi personam ad matrimonium contrahendum. Quod patet primo, quia de sola hac solemnitate proposita erat quæstio. Sic enim ait: *Quod votum debet dici solenne, ac ad dirimendum matrimonium efficax, nos consulere voluisti*; et statim subdit: *Nos igitur attendentes, quod voti solemnitas, etc.*; loquitur ergo de solemnitate quoad illum effectum. Secundo, quia inferius in responsione eandem declarationem expresse adhibet, dicens, *Illud solum votum debere dici solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, etc.* Tertio, quia ibi in communi loquitur de voto solemniter sacri ordinis et religionis, cum tamen in voto sacri ordinis non sit alia solemnitas quæ votum illud distinguat a voto simplici, præter efficaciam ad illum effectum. Sensus ergo Pontificis ibi sine dubio est, solemnitatem hanc dirimendi matrimonium subsequutum, cuicumque voto conveniat, Ecclesiastica constitutio-